

DANZON - 25 Kasım 2019 Pazartesi

sıradışı bir işitsel deneyim: begüm erciyas'ın "seslenen parçalar"ı

çok isterdim daha önce yazmış olmayı, ancak bilet satışı başladığında bu gösterinin ancak son günü son saatlerine bilet bulabilmişim, o da zar zor. hangi gösteriden bahsediyorum? 23. istanbul tiyatro festivali kapsamındaki "seslenen parçalar" (voicing pieces) adlı işten.

begüm erciyas'ın tasarladığı "seslenen parçalar" festivalde görülmesini önerdiğim üç işten biriydi. dolayısıyla umarım önerilerimi kaale alıp bu deneyime katılmışsınızdır, çünkü bu yazıyı okuduğunuzda artık böyle bir imkanınız olamayacak, en azından istanbul'da.

erciyas'ın "ballroom" (balo salonu)'nu seyretmiş, "pillow talk" (yastık sohbeti)'ni deneyimlemiştim. yakın zamanda "pillow talk" hakkında yazmıştım da.

"seslenen parçalar"ı (2016) deneyimleyince, "pillow talk"un (2019) bu işin devamı olduğunu düşündüm ve erciyas acaba seyirciler için hazırladığı bu sıradışı deneyimleri üçleyecek mi diye merak etmeye başladım.

"seslenen parçalar", aynı "pillow talk" gibi seyircinin "seyretmediği", deneyimlediği bir iş, ancak deneyimlemesi "seyrederek" değil "işiterek" gerçekleşen bir iş.

hani tiyatronun başat olarak iki algıya hitap ettiği kabul edilir ve ingilizcesi latince "görmek" (*specere*) filinden türemiş olan "seyirci"yi (*spectator*) tanımlamak için ingilizcede kullanılan diğer bir kelime olan "*audience*"ın kökeni de yine latince duymak/işitmek anlamına gelen *audre*'den kaynaklanır ya, işte begüm erciyas seyirciye hazırladığı deneyimde bu iki başat algıdan "işitme"yi ön plana çıkarıyor.

"seslenen parçalar", aynı "pillow talk" gibi seyircinin deneyimlerken yalnız kaldığı bir iş; üç aşamalı. seyirci arka arkaya üç ayrı kozanın içine giriyor.

kozalar birer kişilik; ikisi seyircinin belden yukarısını, biri ise sadece başını içine alacak büyüklükte. kozalara kulaklık ve mikrofon takarak giriliyor. içeride metinler var. okumak için; metinlerin bulunduğu sayfaları birincisinde seyirci kendisi çeviriyor, ikincisinde sayfalar mekanik bir düzenle hareket ediyor, üçüncüsünde ise seyirci ışık yoluyla yönlendiriliyor.

metinleri seyirci okuyor; kendisi için okuyor, kulaklıktan kendi sesini duyuyor. seyircinin kendi sesi, okunan metne bağılı olarak değişime/dönüşüme/bozuma uğratılıyor, çoğaltılıyor, yankılandırılıyor ve seyircinin sesine bazen de kulaklıktan başka sesler ekleniyor.

seyirci kendi sesiyle, ama aslında "kendisi"yle baş başa kalıyor çünkü kendi sesini dinliyor. ses bedeninin içinden gelen bir şey ya, işte seyirci tam da kendi içine odaklanıyor. seyirci bir yandan kendi içine odaklanırken, diğer yandan da direktifleri sayfalarda yazan vurgulara, fısıldamalara, tekrarlara, noktalama, ünlem ve soru işaretlerine sadık kalarak metinleri okuduğunda "oyuncu"ya dönüşüyor, içindeki "oyuncu"yu ortaya çıkarıyor; kendisini "seyretmeye", yani işitmeye, yani kendisini dışardan algılamaya başlıyor. seyircinin çekineceği, utanacağı bir durum yok, çünkü içinde bulunduğu deneyimin seyircisi de kendisi, ondan başka seyirci yok. hatta seyirci kendisinin "oynamaya" (yani sesine vurgular, ifadeler vermeye) başladığını yakaladığında, içinde bulunduğu deneyimden daha da keyif alıyor.

"seslenen parçalar" müthiş bir deneyim. salondan çıktıktan sonra uzun süre hiç bir müzik dinlemek istemedim. keşke mümkün olsaydı, bir süre sessiz bir ortamda kalabilseydim; kendimi, zihnimin içinde de olsa, dinlemeye devam edebilmek için.

"seslenen parçalar" 2016'dan beri almanya'dan belçika'ya, ingiltere'den fransa'ya, norveç'ten isviçre'ye bir çok ülkeye turne yaptı; geçtiğimiz yıl, jüri tarafından o yılın yapımlarının seçilip sahnelendiği flaman tiyatro festivali'ne davet edildi, önümüzdeki şubat ayında da moskova'ya gidecek.

"seslenen parçalar" 23. istanbul tiyatro festivali'ne, belçika merkezli platform 0090'ın işbirliği ve flaman kültür bakanlığı'nın desteğiyle gerçekleşen "bir flaman seçkisi" dahilinde konuk oldu. seçkiyi hazırlayan mesut arslan'a ve festival direktörü leman yılmaz'a biz istanbul seyircilere bu sıradışı deneyimi yaşatma imkanı sağladıkları için yürekten teşekkür ederim.